

990203-1

Wittgenstein (5128, *Vermischte Bemerkungen*, s. 79) si v roce 1940 poznamenal: „Wie schwer fällt mir zu sehen, was vor meinen Augen liegt!“ To platí nejenom v tom smyslu, který nám jako první přijde na mysl (totiž že si leckdy nevšimneme právě toho nejzřejmějšího, nejnápadnějšího, co je nejvíc nasnadě), ale ještě spíš ve smyslu hlubším, podstatnějším, dokonce vědečtějším. To, co leží před mýma očima, vlastně vůbec nemohu vidět, protože ani není možné, aby to nějak vstoupilo do mých očí, ani mým očím není možné, aby se k tomu vydaly blíže a aby to jaksi „ohmataly“ svými vidoucími tykadly. Husserl sice kritizoval vědecké konstrukce, které nám říkají, že některé fotony, odražené od nějaké věci, vybrané spíše jen náhodou, dopadnou na naši sítnici, vyvolají – jako podnět – reakci jednotlivých buněk (vzruch), a zpráva o dopadu fotonů se pak šíří nervovými vlákny, je integrována s jinými takovými zprávami a vše se blíží k určitým místům v mozku. A co je dál, vlastně nevíme a neznáme – jen to, že nakonec máme dojem, že něco vidíme, tedy ne „něco“, ale právě tu „nějakou věc“. Nepochybně jde o vědeckou konstrukci, o které bychom nic nevěděli, kdybychom se soustřeďovali jen na onen fenomén, totiž na ono „vidění věci“, jak nám je poskytuje naše zkušenost, ale ona konstrukce není přece libovolná, nezáleží na našich nahodilých nápadech, ale je zabudována do mnohem širšího kontextu vědeckých poznatků z oboru fyziologie, neurologie atd. atd. Onen fenomén, že něco vidíme, nám není prostě „dán“, a už vůbec se nám v něm nedává „věc sama“, ale jde o obrovskou, vyčerpávající námahu, o výsledek stamiliony let trvající tendence využít nesmírně složitých procesů a jejich kombinací k onomu neuvěřitelnému zázraku vidění, které je vlastně jen vymyšlením, jak by ona věc asi nejspíš mohla vypadat, na základě pečlivého sbírání, shromažďování, třídění, usoustavňování a posléze integrace nesmírného množství jednotlivých zpráv (informací), týkajících se od oné věci odražených a na naše oční pozadí dopadajících fotonů. Takže vlastně nejde o podivení nad tím, jak nám může uniknout něco, co přece máme jasně před očima, nýbrž o údiv mnohem širší, generální: jak vůbec mohlo kdy dojít a jak může nadále docházet k tomu, že něco vidíme? (Písek, 990203-1.)